

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/113/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7222205048
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viktória Midová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:7222205048.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viktórie Midovej a sudkýň JUDr. Andrey Galdunovej a JUDr. Moniky Koščovej v spore žalobcu: A. A., nar. XX.X.XXXX, bytom v B., C. XX, zastúpený Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., so sídlom v Košiciach, Vojvodská 12, v mene ktorej koná konateľ JUDr. Ján Klučka, advokát, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Košice II sp.zn. 45C/29/2022 zo dňa 14. apríla 2023

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok Okresného súdu Košice II č.k. 45C/29/2022-186 zo dňa 14. apríla 2023 vo vyhovujúcom výroku I. a vo výroku III. o náhrade trov konania.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice II (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) zhora označeným rozsudkom výrokom I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Výrokom III. žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal zaplata sumy 5.000 € titulom náhrady škody spôsobenej porušením práva Európskej únie (ďalej aj len EÚ), konkrétne z dôvodu práce nad zákonom povolený limit pracovnej doby stanovenej v čl. 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len Smernica).

3. Žalobu odôvodnil tým, že je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR (ďalej aj HaZZ), s miestom výkonu stálej služby Košice, Požiarnická 4. Jeho týždenný pracovný čas sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín, čo je v rozpore so Smernicou. Smernica mala byť prebratá do znenia zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore, ako to vyplýva z prílohy č. 4 k predmetnému zákonu, avšak žiadne ustanovenia tohto zákona nepotvrďujú, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle úniového práva na rozdiel od ust. § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru Súdneho dvora EÚ (ďalej aj len SDEÚ). Nakoľko služobná pohotovosť hasičov sa podľa zákona č. 315/2001 Z.z. nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času, dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu, čím je žalobcovi spôsobovaná škoda, náhrady ktorej sa môže domáhať pred vnútroštátnymi súdmi s odkazom na rozhodnutie SDEÚ vo veci C/429/09 G. Fuß. Pravidelné nedodržovanie maximálneho

týždenného pracovného času sa prejavuje v rámci osobnostnej sféry žalobcu, predovšetkým vo vzťahu k ochrane jeho práva na zdravie a tiež na jeho celkovú fyzickú a morálnu integritu. Škoda mu vzniká v podobe nemajetkovej ujmy, ku ktorej náhrade dochádza v peniazoch.

4. Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané, že žalobcovi sú nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku v jednej 24 hodinovej zmene. Služobné pohotovosti sú určované na čas nočných hodín od 22.30 hod. do 5.30 hod. V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas. Hasiči teda strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny, každý tretí deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna.

5. Z výpisov z dochádzky žalobcu súd zistil, že žalobca v roku 2019 od marca do decembra odpracoval mesačne 216 hodín (marec), 216 hodín (apríl), 242 hodín (máj), 178,5 hodín (jún), 168 hodín (júl), 240 hodín (august), 240 hodín (september), 168 hodín (október), 200,5 hodín (november) a 226,5 hodín (december) a to vrátane času pracovnej pohotovosti strávenej na pracovisku. V roku 2020 odpracoval mesačne 96 hodín (január), 128 hodín (február), 192 hodín (marec), 240 hodín (apríl), 168 hodín (máj), 196 hodín (jún), 216 hodín (júl), 168 hodín (august), 192 hodín (september), 229 hodín (október), 168 hodín (november) a 120 hodín (december) opäť vrátane pracovnej pohotovosti. Od januára 2021 do decembra 2021 odpracoval žalobca mesačne 216 hodín (január), 216 hodín (február), 192 hodín (marec), 192 hodín (apríl), 192 hodín (máj), 226 hodín (jún), 120 hodín (júl), 280 hodín (august), 215 hodín (september), 144 hodín (október), 120 hodín (november) a 213,80 hodín (december) vrátane pracovnej pohotovosti. V období od januára 2022 do marca 2022 odpracoval žalobca mesačne 158 hodín (január), 79,50 hodín (február) a 192 hodín (marec) vrátane pracovnej pohotovosti. Počet odpracovaných hodín, čo sa týka služobného času a rozsah služobnej pohotovosti u žalobcu nebol medzi stranami sporný.

6. Výsluchom žalobcu vzal súd za preukázané, že žalobca pracuje v 12 hodinových zmenách, na pracovisku je aj počas pracovnej pohotovosti a potom má dva dni voľno. Často sa stáva, že musí nastúpiť do služby namiesto chorých kolegov aj mimo plánu služieb. Plán služieb ráta s desiatimi zmenami za jeden mesiac. Poskytnutý odpočinok nepovažuje za dostatočný, nemá dostatočný priestor pre rodinu a na voľnočasové aktivity.

7. Právne vec posúdil podľa čl. 7 druhá a tretia veta, čl. 144 ods. 1 Ústavy SR, čl. 1 bod 2, bod 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b/ smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/EHS, § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h/, § 103 ods. 5, § 122 ods. 1, 2 zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení, § 11, § 13, § 100, § 101 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).

8. K námietke žalovaného ohľadne pôsobnosti Smernice na štátnu službu príslušníkov HaZZ poukázal na čl. 1 ods. 2 a čl. 1 ods. 3 Smernice, kde je zakotvená vecná pôsobnosť Smernice a uzavrel, že aplikáciu tejto Smernice v prípade hasičov výslovne potvrdil Súdny dvor EÚ, keď uviedol, že pracovná pohotovosť hasičov v spojení s ich riadnym pracovným (služobným) časom nesmie prekročiť maximálny týždenný 48 hodinový pracovný čas. Pracovný čas, zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice. Činnosti vykonávané zásahovými službami verejnej hasičskej služby patria do rozsahu pôsobnosti Smernice (rozsudok vo veci C/429/09).

9. K otázke, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Európskej únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávnej implementácie Smernice súd poukázal na ust. § 85 a § 92 zákona 315/2001 Z.z., z ktorých vyplýva, že služobná pohotovosť podľa tohto zákona sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. Vzhľadom na to súd mal za to, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby a odráža len stav pripravenosti hasiča na prípadné vykonanie štátnej služby, ak k nej bude zamestnávateľom povolaný. Na tieto ustanovenia potom nadväzuje § 122 ods. 3, v ktorom sa konkretizuje, že náhrada za služobnú pohotovosť podľa ods. 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do

spôsobu jej finančného odmeňovania, ktoré nemá povahu služobného platu. Ust. § 103 zákona č. 315/2001 Z.z. výslovne uvádza, že zatiaľ, čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1, za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe. Na základe týchto skutočností vzal za nepochybné, že Smernica nebola správne transponovaná. Žalobca ako hasič nepochybne odpracoval v rokoch 2019-2022 priemerný týždenný pracovný čas presahujúci týždenný pracovný čas stanovený Smernicou, na základe čoho sa môže dovolávať práva EÚ na vyodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia proti Slovenskej republike. Nesprávne prebratie Smernice nezabavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za jej nedodržanie v prípade hasičov zamestnaných vo verejnoprávnom sektore, a nie je preto relevantné rozlíšenie medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a zodpovednosťou zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu.

10. Súd zdôraznil, že k prekročeniu maximálneho týždenného pracovného času došlo aj v rámci vymedzených referenčných období podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z., čl. 6 písm. b/, čl. 16 písm. b/ a čl. 17 ods. 3 písm. b/ Smernice, resp. minimálne v jednom období. Konštatoval, že Smernica pre vymedzenie neutrálnych období v zmysle čl. 16 písm. b/ nerozlišuje medzi dovolenkou a dodatkovou dovolenkou, resp. neurčuje maximálny rozsah dovolenky pre účely vymedzenia tzv. neutrálnych období.

11. Súd ďalej skúmal splnenie podmienok pre vznik zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu a konštatoval, že zodpovednosť štátu je daná, ak: 1. vyplýva z porušenia právnej normy únie, ktorej cieľom bolo priznať jednotlivcovi právo, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a spôsobenou škodou jednotlivcovi existuje priama príčinná súvislosť. Dospel k záveru, že čl. 6 písm. b/ Smernice predstavuje právnu normu únie, ktorá jednotlivcovi priznáva práva, keď ukladá členskému štátu maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi. Konštatoval aj splnenie druhej podmienky, keďže žalobca odpracoval v dotknutom období pracovný čas nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b/ Smernice, čo bolo v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ v danej oblasti, kedy sa považuje porušenie práva únie za dostatočne závažné. Za splnenú považoval aj tretiu podmienku, keď konštatoval priamu príčinnú súvislosť medzi porušením čl. 6 písm. b/ Smernice a škodou, ktorá žalobcovi vznikla v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. V prípade žalobcu bolo pritom právo na odpočinok porušované permanentne niekoľko rokov.

12. Súd nárok na náhradu nemajetkovej ujmy posúdil podľa právnej úpravy, ktorá je svojou povahou a účelom najbližšia uplatnenému nároku žalobcu, teda v zmysle ust. §§ 11 až 13 OZ. Žalobcovi vznikla ujma v nemajetkovej sfére tým, že v dôsledku vnútroštátnej úpravy žalobca musel reálne odpracovať viac, ako by bol povinný, ak by bola Smernica implementovaná správne. Súdmí SR pritom už bolo ustálené, že v zmysle slovenského právneho poriadku náhradu ujmy v nemajetkovej sfére možno zabezpečiť len cez inštitút ochrany osobnosti v zmysle § 11 a nasl. OZ a nie cez inštitút náhrady škody, čo bude platiť aj pre prípad porušenia práva jednotlivca garantovaného právom EÚ.

13. Súd dospel k záveru, že boli dané podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v zmysle § 13 ods. 2 OZ. Výšku náhrady zistil s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súd ako neoprávnený zásah do osobnostnej sféry žalobcu posúdil nesprávne prebratie Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., ktorá skutočnosť bola spôsobilá privodiť následky neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, a to v dôsledku straty času na odpočinok, na ktorý by žalobca mal nárok, ak bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. Pri stanovení výšky náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu, a to do práva na odpočinok, súkromný a rodinný život prihliadol na závažnosť ujmy, ktorá takýmto zásahom vznikla a následky takýmto zásahom vyvolané, resp. následky, ktoré by takýto zásah bol spôsobilý vyvolať, na okolnosti zásahu, ako aj na doterajšiu súdnu prax pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy.

14. Aplikujúc vyššie uvedené kritériá súd v okolnostiach prípadu uzavrel, že žalobca bol v období od 3/2019 do 3/2020 ukrátený o čas odpočinku, ktorý by mohol tráviť regeneráciou svojich psychických a fyzických síl, ako aj budovaním vzťahov v rámci rodiny, keď tento čas musel tráviť výkonom pracovnej pohotovosti nad rámec stanovený Smernicou. Tento stav trval dlhodobo. Zároveň súd zohľadnil, že

žalobca v konaní nepreukázal reálny dopad tohto zásahu na jeho medziľudské vzťahy, rodinné vzťahy, prípadne na zhoršenie zdravotného stavu. Zohľadniac túto skutočnosť, ako aj doterajšiu súdnu prax v obdobných veciach súd dospel k záveru, že primeranou výškou nemajetkovej ujmy za posudzované obdobie je suma 2.000 €, v ktorej časti žalobe vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

15. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že priznal žalobcovi plnú náhradu, pretože stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. Žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Zároveň súd nezistil dôvody pre aplikáciu v zmysle ust. § 257 CSP.

16. Proti tomuto rozsudku, okrem zamietavého výroku II., v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný (ďalej aj odvolateľ) z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP a navrhol napadnutý rozsudok zmeniť tak, že súd žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná mu náhradu trov celého konania.

17. V prvom rade namietal nedostatok právomoci súdu, pričom vytykal súdu prvej inštancie, že sa vôbec nezoberal posúdením, či bol obsah Smernice skutočne nesprávne prebratý do zákona č. 315/2001 Z.z. Zároveň dôvodil, že právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území SR so smernicou Európskej únie nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu. Keďže podľa odvolateľa súd prvej inštancie tak neposkytol adekvátnu odpoveď na základnú otázku tohto súdneho sporu, napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti.

18. V ďalšom namietal pasívnu legitímáciu žalovaného a uviedol, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR ako dvoma samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní a v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Vytykal súdu, že nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ a následne nesprávnym právnym posúdením aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti kompetentných orgánov za porušenie predpisov v procese preberania a následnej aplikácie smernice. Prebratím smernice je jej transporovanie do obsahu vnútroštátneho predpisu a aplikácia smernice je použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení, ak si adresát účinkov smernice vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna aplikácia by teda mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Slovenská republika pri preberaní Smernice neporušila žiadne predpisy, preto nemohla vzniknúť žiadna škoda a ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše, ide o nároky vyplývajúce z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Konštatoval, že žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice, nie však jej aplikáciu v individuálnom jeho prípade. Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice na pracovnoprávne vzťahy žalobcu u jeho zamestnávateľa. Slovenská republika nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii Smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí medzi dvoma samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať.

19. Žalovaný namietal aj nesprávne právne posúdenie pôsobnosti Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu.

Odcitoval čl. 1 ods. 2, ods. 3, ods. 4 Smernice a tiež čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS so záverom, že rozsah pôsobnosti Smernice je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS, ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov HaZZ nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to v žalobe tvrdí žalobca. Z týchto dôvodov podľa názoru žalovaného štátnu službu príslušníkov HaZZ, vykonávajúcej zásahovú činnosť, možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci HaZZ plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov, týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného HaZZ bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle

čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Po odcitovaní § 12 zákona č. 42/1994 Z.z., § 3 ods. 1 a § 3 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z. a § 8 ods. 1 a § 12 ods. 1 zákona č. 129/2002 Z.z. vyvodil, že príslušníci HaZZ vykonávajú zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarom aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi HaZZ pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Opätovne zdôraznil, že rozhodnutie vo veci C-429/09 G. Fuß sa týka mestského hasiča, a preto z tohto dôvodu nie je možné predmetné rozhodnutie považovať v prejednávanej veci za smerodajné.

20. Okrem toho mal za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. V tejto súvislosti zdôraznil, že počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa a pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Rovnako v zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej povinnosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, preto žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vyplácal dohodnutú odmenu za takto strávený čas, nielen za vykonávanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostával za takto stanovenú časť pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby - zásahu bude k dispozícii. Pokiaľ súd dospel k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, sama o sebe ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Čo sa týka formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor EÚ v rozhodnutí C-429/09 G. Fuß uviedol veľmi jasne, že: „Smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je G. Fuß vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“ Žalovaný mal za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, preukazujúci výšku nemajetkovej ujmy. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody a riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená. Pokiaľ súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 až § 13 OZ vo výške 2.000 €, žalovaný považuje túto výšku za absolútne neprimeranú v porovnaní s výškou náhrad, ktoré sú priznávané obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podstatne vyššia. Náhrada nemajetkovej ujmy musí byť pritom primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil v medziľudských vzťahoch či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy súdom prvej inštancie. Zároveň namietal, že priznanie nemajetkovej ujmy je možné iba vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. V súdnom konaní nebolo ani len na základe výpovede žalobcu či inými dôkaznými prostriedkami preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Nakoniec namietal aj priznanie náhrady trov konania žalobcovi v rozsahu 100 % a zo všetkých vyššie uvedených dôvodov navrhol zmeniť rozsudok tak, že súd žalobu zamietne a prizná mu nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

21. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. K námietke právomoci súdu uviedol, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojej právomoci a voľnej úvahy povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom. Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniou práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou.

22. K námietke nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného žalobca uviedol, že žalovaný ako členský štát a adresát Smernice po vstupe SR do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení

legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu Smernice. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný štát (Slovenská republika). Za Slovenskú republiku koná v konaní Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor.

23. K pôsobnosti Smernice žalobca poukázal na prípad Pfeiffer, v ktorom súd konštatoval, že čl. 2 ods. 2 Smernice nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej obrany ako také, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto Smernice (C-397/01, bod 53). Rovnako aj uznesenie ESD vo veci C-52/04 potvrdzuje, že na činnosť zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto Smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok (bod 57). Poukázal aj na rozhodnutie ESD - vec C-518/15 R. Matzak, v ktorej súd rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe (C-518/15, bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou, ktorá v čl. 17 ods. 3 bod iii/ výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

24. Zotrval na argumentácii, že Smernica nebola riadne transponovaná do zákona č. 315/2001 Z.z., pretože uplatnením niektorých ustanovení zákona sa nedosahuje a negarantuje 48 hodinová pracovná doba pre hasičov. Týždenný súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6 písm. b/ Smernice na ujmu žalobcu. Transpozícia smerníc pritom nesmie byť formálna a samoúčelná. Žalobca v konaní predložil prehľady týždennej dochádzky, z ktorých vyplýva, že súčet jeho služobného času a nariadených služobných pohotovostí pravidelne prekračuje 48 hodinový týždenný pracovný čas. Žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa právna úprava odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru, avšak Zákonník práce sa v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje. Keďže služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín požadovaný čl. 6 písm. d/ Smernice. V ďalšom poukázal na judikatúru Súdneho dvora EÚ vo veci C-429/09 G. Fuß, C-437/05 J. Vorel a C-397/01 Pfeiffer.

25. Za správny považoval aj postup súdu pri určení výšky škody spôsobenej porušením únieového práva, ktorá je v priznanej sume primeraná zabezpečeniu skutočnej ochrany únieových práv. Vzhľadom na neexistenciu osobitnej úpravy konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov a pravidiel, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady, súd správne aplikoval ust. § 11 - § 13 Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie tejto náhrade škody. Žalobca zdôraznil, že v Slovenskom právnom poriadku neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov a ani pravidiel, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. V dôsledku toho, zohľadniac nemajetkovú povahu škody, má za to, že je možné použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osoby podľa ust. § 11 až § 13 OZ, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu, v dôsledku porušenia jeho únieového práva. Zároveň však zdôraznil, že pri porušení únieového práva Slovenskou republikou môže dôjsť k náhrade nemateriálnej ujmy v peniazoch, pričom zákonnú možnosť jej úhrady umožňuje § 13 ods. 2 OZ, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti. Ust. § 13 ods. 2 OZ uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch len demonštratívne, a preto nemožno túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti.

26. Za neopodstatnenú považoval námietku žalovaného, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz (výpis z dochádzkového systému SAP žalobcu). Evidencia pracovného času žalobcu obsahuje plánované hodiny, ako aj skutočne odpracované. Výpis z dochádzkového systému žalobcu za ten ktorý mesiac prestal byť plánovaným rozvrhom služobného času hneď po ukončení daného mesiaca, keď nadriadený žalobcu potvrdil do evidencie softwaru SAP skutočne odpracované

hodiny žalobcu za daný mesiac bez času služobnej pohotovosti. Údaj o rozdiel medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom potvrdzuje reálne odpracované hodiny žalobcu bez času služobnej pohotovosti, a teda neopodstatnenosť námietky žalovaného. Práve na základe týchto údajov sa vypočítaval každý mesiac jeho služobný príjem. Nestotožnil sa ani so záverom žalovaného, že súdom priznaná výška je neprimeraná. V tomto smere poukázal už na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacích súdov v skutkovo obdobných veciach. Zo všetkých týchto dôvodov navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

27. Žalovaný v replike zotrval na dôvodoch podaného odvolania.

28. Ďalšie vyjadrenia v spore podané neboli.

29. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné vyhovieť.

30. Predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok II., ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, keďže proti tomuto výroku rozsudku žalobca ako oprávnená osoba odvolanie nepodal a rozsudok nadobudol v tomto výroku právoplatnosť.

31. Predmetom odvolacieho prieskumu bol vyhovujúci výrok I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a súvisiaci výrok III. o náhrade trov konania.

32. Rozsudok je v napadnutých výrokoch I. a III. vecne správny, preto ho odvolací súd v týchto výrokoch v zmysle ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

33. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 17. októbra 2023 o 9.35 hod. v pojednávacej miestnosti č. 202, 2. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 10.10.2023 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1, 3 CSP.

34. Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP, t.j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

35. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

36. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

37. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody rozsudku v napadnutej časti, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

38. Žalovaný v odvolaní argumentuje skutočnosťami, ktoré uvádzal už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto jeho odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

39. Odvolací súd sa stotožňuje so správnym záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie, keď čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES bol nesprávne prebratý do

zákona 315/2001 Z.z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré právo mu vyplýva priamo zo Smernice 2003/88/ES. Porušením práva Európskej únie došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu - konkrétne do jeho práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, keď bol ukrátený o čas odpočinku a psychickej a fyzickej regenerácie a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou a budovaním priateľských a obdobných vzťahov, pričom išlo o zásah trvajúci niekoľko rokov, ktorý sa nepodarilo vyriešiť ani komunikáciou so zamestnávateľom. Vzhľadom na následky tohto zásahu v jeho osobnom i súkromnom živote súd považoval za primeranú nemajetkovú ujmu v rozsahu 2.000 €, ktorú aj odvolací súd považuje za primeranú charakteru zásahu a jeho následkom z dôvodov, ako sú podrobne uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku.

40. Súd svoje úvahy, ako dospel k vyššie uvedeným záverom, podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav, právne predpisy a judikatúru Súdného dvora EÚ, ktoré aplikoval, tieto úvahy sú správne, niet v nich žiadnych logických rozporov a odvolací súd sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje a na tomto mieste ich neopakuje.

41. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza nasledovné:

42. K námietke žalovaného o nedostatku právomoci súdu posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou EÚ odvolací súd poukazuje na zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu, odporujúcu právu Európskej únie. Nedôvodná je preto odvolacia námietka žalovaného o prekročení právomoci súdu, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či došlo k prevzatíu Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z. a či došlo k prevzatíu spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto Smernicou na 48 hodinový týždenný pracovný čas.

43. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu a ide o prípady porušenia práva EÚ členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc, aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniou právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom EÚ a prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom EÚ. Objektívna zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, pokiaľ sú splnené kumulatívne jej tri predpoklady: a/ porušenie úniovej normy, b/ porušenie úniového práva je dostatočne závažné, c/ medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť.

44. Naplnením všetkých vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu vzniká poškodenej fyzickej alebo právnickej osobe nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

45. Odvolacia námietka nedostatku právomoci súdu preto nie je dôvodná.

46. Správne sa súd vypořiadal aj s námietkou pasívnej legitímácie žalovaného, keď poukázal na to, že Slovenská republika, v zastúpení Ministerstvom vnútra SR, predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť.

47. Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Zo samotného rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný teda disponuje pasívnou legitimitáciou a žalobca teda dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

48. K tvrdeniu v odvolaní, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou 2003/88/ES a v tejto súvislosti dôraz na rozdiel medzi pojmi prebratie smernice a aplikácia smernice, tiež k tvrdeniu, že smernica sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, odvolací súd uvádza nasledovné:

49. Čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, od ktorej povinnosti sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide teda o pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. V článku takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na strane druhej nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, členské štáty rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

50. Čl. 1 ods. 3 Smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 Smernice 89/391/EHS. Spomínaná Smernica podáva pritom výklad rozsahu svojej pôsobnosti nielen v pozitívnom slova zmysle, ale tiež v negatívnom slova zmysle, keď stanovuje výnimky rozsahu svojej pôsobnosti. Smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany. Z cieľa predmetnej Smernice, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a tiež z jeho znenia čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 prvého pododseku (zakotvujúceho výnimku rozsahu pôsobnosti smernice) vyplýva, že rozsah pôsobnosti tejto Smernice je nutné chápať širšie a súčasne výnimku z pôsobnosti je potrebné vykladať zužujúco. Navyše čl. 2 ods. 2 prvý pododsek Smernice nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité ostatné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto Smernice. Uvedené je potrebné vykladať spôsobom, že rozsah pôsobnosti Smernice sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje Smernica členským štátom chrániť. Upravená výnimka rozsahu pôsobnosti Smernice má za úlohu zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku v prípade, že nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napríklad katastrofa, pre zásahové a záchranné tímy. Uvedené sa jasne odlišuje od štandardnej, základnej obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Záchranného a hasičského zboru. Aj keď nemožno pochybovať o tom, že by služba žalobcu popri plnení úloh pri zdolávaní požiarov zahrňovala (nezahrňovala) tiež úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, za obvyklých podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času jej personálu, v súlade s úlohami, ktoré boli na ňu prenesené. Služba žalobcu sa teda nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem únie v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, preto sa na ňu nevzťahuje vylúčenie pôsobnosti, ktoré vyplýva z čl. 2 ods. 2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS, naopak na službu žalobcu sa predmetná smernica použije v plnom rozsahu.

51. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia Súdneho dvora EÚ vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých čl. 2 Smernice 89/391/EHS a čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže čl. 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej

hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. Súdny dvor EÚ aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie, a ktoré, vzhľadom na ich povahu, nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

52. Kritérium, ktoré používa zákonodarca Spoločenstva na určenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS sa nezakladá na príslušnosti pracovníkov k takým rozličným odvetviám činnosti, ktoré sú uvedené v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku tejto Smernice, akými sú vo všeobecnosti ozbrojené sily, polícia, civilná ochrana, ale vyplýva výlučne z osobitnej povahy určitých osobitných úloh vykonávaných zamestnancami v týchto odvetviach, čo odôvodňuje výnimku z pravidiel stanovených v uvedenej Smernici, a to z dôvodu absolútnej nevyhnutnosti zabezpečenia účinnej ochrany spoločnosti. Vzhľadom na to, že uvedené činnosti sa v ozbrojených silách a záchranných službách vykonávajú za zvyčajných okolností, patria do pôsobnosti Smernice 89/391/EHS.

53. Nie je preto dôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že služobná činnosť žalobcu nepatrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

54. K odvolacej námietke, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody a k námietkam vo vzťahu k aplikácii ust. § 13 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní v danej veci odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie dôsledne posudzoval splnenie podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie a na základe vykonaného dokazovania dospel k správne mu záveru o naplnení predpokladov zodpovednosti štátu vo vzťahu k žalobcovi, keď vzal za preukázané závažné porušenie právnej normy únie, ktorá jednotlivcovi priznáva právo, konkrétne čl. 6 písm. b/ Smernice, ktorá ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi. Podmienka dostatočne závažného porušenia práva únie je splnená vtedy, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie v danej oblasti. Zistený skutkový stav v prejednávanej veci je pritom možné kvalifikovať ako dostatočne závažné porušenie práva únie, pretože pokiaľ žalobca odpracoval v rozhodnom období väčší počet hodín služobnej pohotovosti nezapočítaných do fondu pracovného času, pracoval nad povolený týždenný limit 48 hodín služobného času, pričom medzi porušením práva a vznikom škody u žalobcu v dôsledku straty času odpočinku a straty času, ktorý mohol tráviť s rodinou a priateľmi, je príčinná súvislosť.

55. Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal peňažné plnenie žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy, čo vyargumentoval spôsobom spĺňajúcim požiadavky kladené na zdôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z jeho rozhodnutia vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti práva EÚ a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 OZ v spojení s § 11 OZ, zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe, ktorý postup možno považovať za správny.

56. Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

57. V zmysle § 13 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti,

má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

58. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

59. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu Smernice Rady 89/391/EHS a tiež Smernice Rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

60. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciej, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.000 € odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkoch na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019 a 1CoPr/8/2019, 6Co/89/2022, 6Co/60/2022 a 6Co/35/2022).

61. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku I. ako vecne správny potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP.

62. Vecne správne rozhodol súd prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, keď priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 % vychádzajúc zo záveru, že pokiaľ ide o základ nároku, žalobca bol v celom rozsahu úspešný a stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo iba od úvahy súdu. Žalobca má tak nárok na plnú náhradu trov konania zo sumy náhrady nemajetkovej ujmy priznanej súdom (2.000 €).

63. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

64. Žalovaný bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takýto nárok vznikol v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi, preto mu odvolací súd priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

65. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).